

Türkiye-AB Pozitif Gündem Çerçevesinde AB ile Türkiye Arasında Güçlendirilmiş Enerji İşbirliği

Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakereci Egemen BAĞIŞ ve Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanı Taner YILDIZ ile

Avrupa Komisyonu Üyeleri Stefan FÜLE ve Günther OETTINGER'in katılımlarıyla
14 Haziran 2012 tarihinde Stuttgart'da gerçekleştirilen toplantı sonuçları

Enerji, AB-Türkiye ilişkileri bakımından kilit önem taşımaktadır. Türkiye'nin bir enerji köprüsü ve potansiyel enerji merkezi olarak daha da gelişmesi hem Türkiye hem de AB için faydalı olacaktır. Coğrafi açıdan yakın olmaları göz önünde tutulduğunda, daha kapsamlı bir pazar entegrasyonu her iki tarafın da yararına olacaktır. Bununla birlikte, Türkiye ile AB'nin, sürdürülebilir enerji kaynaklarını güvence altına alma ve rekabetçi enerji pazarları sağlama yönündeki çabaları bakımından, önlerinde ortak birçok engel bulunmaktadır.

AB ile Türkiye arasındaki güçlendirilmiş enerji işbirliği, aşağıdaki konulara odaklanmalıdır. Her bir konu kapsamında, siyasi, idari ve ticari düzeyde daha yakın bağlar oluşturmak amacıyla somut faaliyetler geliştirilecektir. Ayrıca Komisyon, mümkün olduğunda, Türkiye'nin Birliğin enerji politikasına yakınlığını geliştirebilecek şekilde, Avrupa politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasına ilişkin faaliyetler ile çalışma gruplarına ve bazı komitelere (gözlemci olarak) Türkiye'nin katılmasını değerlendirme ve destekleme konusunda isteklidir.

(1) Enerji senaryoları ve enerji sepeti konusunda uzun dönemli perspektifler

AB ve Türkiye uzun dönemli enerji politikası perspektifleri geliştirmektedir. Bu konularda işbirliği, ilerideki muhtemel pazar değişimleri ve politika geliştirme ile ilgili ortak bir anlayışı da destekleyecektir. Önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilmesi gereken karar, plan ve projelerle ilgili fikir alış veriş, güvenli ve sürdürülebilir enerji konusunda her iki tarafın uzun dönemli ortak hedeflerini yerine getirmelerini de kolaylaştıracaktır.

Avrupa Komisyonu'nun düşük karbonlu enerji ile ilgili farklı senaryoları özetleyen 2050 Enerji Yol Haritası, AB tarafı için bir referans belgesi olabilir. Türkiye'nin 2023 yılı enerji stratejisi de Türk tarafı için bir referans belgesi olabilir.

Türkiye ile AB'nin, arz güvenliği, kaynakların çeşitlendirilmesi ve yenilenebilir ve doğal kaynakların daha fazla kullanılması ve enerji verimliliği konularında benzer uzun dönemli öncelikleri bulunmaktadır ve bu alanda daha fazla işbirliği yapılması karşılıklı fayda sağlayacaktır.

(2) Pazar entegrasyonu ve ortak çıkar alanına giren altyapıların geliştirilmesi

Enerji, çevre ve rekabete ilişkin temel koşullar göz önünde bulundurularak, Türkiye'deki gaz ve elektrik pazarlarının, Avrupa Birliği'nin iç enerji pazarına entegrasyonunu sağlamaya yönelik işbirliği artırılabilir

Gaz

Özellikle, Türkiye ve Avrupa gaz pazarlarının karşılıklı olarak açılmasına ve Türkiye'nin AB'ye katılım süreci çerçevesinde pazarların entegrasyonuna odaklanılabilir. İşbirliği özellikle, Avrupa Birliği üzerinden Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa Birliği'ne doğal gazın taşınmasına ilişkin çerçeveye yönelik olabilir. Arz güvenliğinin artırılması amacıyla Türkiye ve Avrupa Birliği, Güney Karadeniz çevresinde çift yönlü boru hattı bağlantılarının geliştirilmesinin desteklenmesi konusunda ortaklıklar. Bu bağlamda, doğrudan sözleşmelerin ve tahsis edilmiş altyapının geliştirilmesinin desteklenmesi önemlidir. Güney Gaz Koridorunda bulunan Anadolu güzergâhlarının, ileride artacak gaz hacmini kaldırabilecek yeterli büyüklükte olması karşılıklı menfaat gereğidir. Çift yönlü akım amacıyla gerekli altyapının geliştirilmesi ve LNG terminalleri ve ilgili depolama tesislerinin inşası için işbirliği yapılması, güzergâh ve kaynakların çeşitlendirilmesinin yanı sıra Türkiye'nin bölgesel doğal gaz terminali (hub) olarak geliştirilmesi açısından kilit öneme sahiptir.

Elektrik

Türkiye'nin, beklendiği üzere Eylül 2012'de AB elektrik sistemi ile tamamen senkronize bir bağlantı sağlamasının ardından her iki yönde de elektrik ticareti açısından yeni olasılıklar ortaya çıkacaktır. Tamamen senkronize bir bağlantı ile Türkiye'nin ENTSO-e'ye daha fazla katılım olasılığı araştırılabilir.

Türkiye, AB'nin Üçüncü Enerji Pazarı Paketini uygulama konusunda ilerleme kaydetmeye devam ettiği sürece, Komisyon, ENTSO-E ile birlikte, TEİAŞ'ın ENTSO-E'de gözlemci olma olasılığını değerlendirecektir. Akıllı şebekenin geliştirilmesi ve enerji alış verişinde işbirliği gerçekleştirilebilir.

Petrol

AB ve Türkiye, acil durumlarda alınacak tedbirler, önemli altyapı projelerinin gerçekleştirilmesi ve deniz ortamının korunmasına odaklanan petrolle ilgili politikalar konusunda işbirliği yapılmasını değerlendireceklerdir.

Altyapı

AB ve Türkiye, ortak menfaatlere dayalı yeni altyapının en iyi şekilde finanse edilmesi için, piyasaya dayalı araçların (proje tahvilleri, eşit katılım, kamu özel ortaklığı gibi olası araçların kullanımı) ve ticari olmayan finansman imkânlarının (AB kredileri, uluslararası mali kuruluşlar vs.) kullanılması suretiyle birlikte çalışabilirler.

Türkiye, IPA-2'nin geliştirilmesi sürecinde, enerji altyapı yatırımlarını kapsayan yeni imkanlarla karşılaşacaktır.

(3) Küresel ve bölgesel enerji işbirliği

Küresel ve bölgesel düzeyde enerji işbirliği hakkında düzenli bilgi alışverişi her iki taraf için de faydalıdır. Bu, özellikle Orta Asya, Kafkaslar, Rusya Federasyonu, Orta Doğu ve Akdeniz Havzası da dâhil, enerji ilişkilerinde mevcut ve olası ortaklıklarla ilgili olabilir.

(4) Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve temiz enerji teknolojilerinin desteklenmesi

Türkiye ve AB, yenilenebilir enerji konusunda gelecek 10 yıl içinde sektörde önemli yatırımlar yapılmasını sağlayacak çok büyük hedefler ortaya koymuşlardır. Bu alanda, düzenleme konularında ve yatırımla ilgili işbirliği geliştirilebilir.

Türkiye ve AB, enerji verimliliğinin desteklenmesinin de öncülerindedir. AB, enerji verimliliğinin desteklenmesi konusunda Türkiye'nin yasal çerçeve ve idari kapasitesinin artırılması için Türkiye'ye uzmanlık bilgisi sağlayabilir.

Yenilenebilir enerjinin ve enerji verimliliğinin daha fazla desteklenmesi, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında ele alınmaya devam edebilir. Türkiye, Avrupa Akıllı Enerji Programı'na katılmayı planlamaktadır.

Türkiye büyüyen ekonomisinin artan enerji talebini karşılamak için hayati önem taşıyan yerli fosil yakıtlarını çevre dostu teknolojileri kullanarak geliştirmekte kararlıdır. Türkiye ve AB esasen temiz kömür teknolojilerini, karbon yakalama ve depolama ve gazlaştırma tekniklerini desteklemek suretiyle kömürün sürdürülebilir kullanımını teşvik etmeyi hedeflemektedir. Bu alanda aralarındaki işbirliğini daha fazla geliştirebileceklerdir.

(5) Nükleer güvenlik ve radyasyondan korunma

Türkiye'de nükleer güvenlik standartlarının en yüksek düzeyde sağlanması her iki tarafın menfaatinde. AB, kullanılmış yakıt ve radyoaktif atığın sorumlu ve güvenli şekilde yönetiminin yanı sıra yeterli yasal standartların ve nükleer güvenlik konularında uygun bir idari çerçevenin geliştirilmesi konularında (Türkiye'nin gönüllü olarak katılmayı kabul ettiği stres testleri uygulamasından çıkarılacak sonuçlar ve mevcut düzenleyici çerçevedeki potansiyel iyileştirmeler de göz önünde tutularak) uzmanlık bilgisi sağlayabilir.

Türkiye'nin, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) çerçevesinde, nükleer güvenlik ve radyasyondan korunmaya ilişkin bir proje sunmuş olması memnuniyetle karşılanmıştır.

* * *

AB tarafında Avrupa Komisyonu ve Türkiye tarafında Avrupa Birliği Bakanlığı tarafından koordine edilen Pozitif Gündem çerçevesinde, bu alanda uygulamaya yönelik tedbirler Avrupa Komisyonu Enerji Genel Müdürlüğü ve Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Bu kapsamda, çalışma grubunun yönlendirmesiyle, Enerji Genel Müdürlüğü ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından özel teknik çalıştaylar düzenlenebilir.

Düzenlenecek faaliyetler ve teknik çalıştaylar, yılda en az bir kez toplanacak ve ilgili siyasi makamlara karşı sorumlu olacak çalışma grubu tarafından yönlendirilecektir.